

ХРОНІКА ПОДІЙ

Науково-практична конференція з міжнародною участю «ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ І КЛІНІЧНОЇ ЕНДОКРИНОЛОГІЇ» (Десяті Данилевські читання) (3–4 березня 2011 року, м. Харків))

3–4 березня 2011 року, згідно з Реєстром з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій, які будуть проведені в 2011 році (п. 4 стор. 18), ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України» сумісно з Харківською медичною академією післядипломної освіти МОЗ України та Харківським національним медичним університетом МОЗ України проведено науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Досягнення та перспективи експериментальної і клінічної ендокринології» (Десяті Данилевські читання).

У роботі конференції взяли участь 488 представників 23 областей України, м. Києва, м. Севастополя, Російської Федерації — лікарів та науковців, сфера діяльності яких охоплює проблеми експериментальної та клінічної ендокринології.

Із привітанням до учасників конференції звернулись директор ДУ «ІПЕП ім. В. Я. Данилевського НАМН України» проф. Ю. І. Караченцев, проректор з наукової роботи ХНМУ проф. В. В. М'ясоєдов, заступник начальника Головного управління охорони здоров'я Харківської облдержадміністрації, начальник відділу медичної допомоги дорослому населенню Г. М. Сіроштан, заступник Харківського міського голови з питань охорони здоров'я та соціального захисту населення С. О. Горбунова-Рубан.

Програму конференції склали 77 доповідей (48 усних і 29 постерних), в т. ч. з про-

блем діабетології — 41, репродуктології — 13, тиреоїдології — 5, нейроендокринології — 3, іншої патології — 7, віртуального скринінгу хімічних сполук — 6. У межах конференції проведено 4 сателітних симпозіума: представництва компанії «Берлін-Хемі АГ» — «Ускладнення цукрового діабету 2 типу: профілактика, вікові аспекти терапії»; компанії «Мерк Шарп і Доум Ідеа, Інк» — «Інгібітори ДПП-4 — впевнений погляд у майбутнє у пацієнтів із цукровим діабетом»; компанії «Новартіс фарма сервісез АГ» — «Сучасні аспекти діагностики та лікування акромегалії», а також симпозіум із проблем медичної хімії «Мішень-орієнтований пошук засобів корекції ендокринних порушень».

Перше робоче засідання конференції відкрила доповідь проф. Ю. І. Караченцева «Данилевські читання — 10 років», в якій була висловлена шана видатному вченому акад. В. Я. Данилевському за його значний внесок у науку, а також за організацію першого в Україні спеціалізованого наукового центру, що поклало початок створення в країні і ендокринологічної науки, і системи спеціалізованої ендокринологічної допомоги населенню. Десятирічна практика проведення Інститутом Данилевських читань підтвердила, що сумісне обговорення досягнень та проблемних питань ендокринології представниками експериментальної та прикладної науки, а також практичної медицини створює умови для визначення перспективних напрямків подальших досліджень.

Традиційна для Данилевських читань

провідна доповідь цього року була представлена д. б. н. Н. І. Горбенко і присвячена сучасним уявленням щодо вазопротекторного ефекту естрогенів. Актуальність цієї проблеми пов'язана із драматичним зростанням пов'язаної із атеросклерозом серцево-судинної патології у жінок на тлі вікових інволютивних процесів у репродуктивній системі, з одного боку, і несподіваними неоднозначними результатами широкомасштабних клінічних досліджень, деякі з яких не підтвердили ефективність замісної естрогенної терапії у профілактиці серцево-судинної патології у жінок постменопаузального віку. Доповідач на основі аналізу результатів сучасних експериментальних досліджень і власного досвіду внесла пропозиції, спрямовані на реабілітацію цього методу терапії.

За проблемою діабетології були представлені результати досліджень, що поглиблюють уявлення стосовно механізмів формування порушень вуглеводного обміну, інших метаболічних розладів, розвитку діабетичних, насамперед судинних, ускладнень. В експерименті показано, що розвиток ЦД супроводжується прогресуючим окиснювальним стресом на тлі зниження активності ферментів антиоксидантного захисту, а введення діабетичних тваринам окситоцину сприяє підвищенню антиоксидантного захисту (д. б. н. С. Д. Тржецинський, Запоріжжя). Акцентовано увагу на те, що розвиток ендотеліальної дисфункції за ЦД відрізняється відсутністю клінічної симптоматики та оборотністю ранніх етапів змін судинного ендотелію, що має важливе значення для проведення терапевтичних заходів (проф. Г. О. Леженко, Запоріжжя). Показано, що у судинах тимусів плодів від матерів, хворих на ЦД 1 типу, має місце посилення експресії рецепторів до ендотеліну-1, що може спричинити порушення процесів регуляції судинного тону, проліферацію та міграцію тимоцитів у судинну стінку (д. б. н. І. В. Сорокіна та співавт., Харків). Доведено, що дисбаланс великих нейтральних амінокислот є важливою ланкою у механізмі формування неалкогольної жирової хвороби печінки за ЦД 2 типу (О. О. Бабичева та співавт., Харків). Поглиблено уявлення щодо механізмів впливу нейтрофілів крові на ре-

лізацію механізмів розвитку діабетичної нефропатії, що обґрунтовує необхідність розробки нових напрямків терапії цього ускладнення (проф. І. І. Топчій та співавт., Харків). Продемонстровано тісний зв'язок між станом вуглеводного обміну та характером продукції мелатоніну, що є перспективним для поглиблення уявлень щодо механізмів формування та прогресування порушень вуглеводного обміну (к. мед. н. С. І. Турчина та співавт., Харків). Представлені результати клініко-генеалогічного аналізу в сім'ях дітей, хворих на ЦД 1 типу, які конкретизували структуру хронічних неінфекційних захворювань у родичів різного ступеня спорідненості (В. І. Ковальова, Харків). Доведено суттєву роль гіперурикемії (навіть незначної і субклінічної) в розвитку патології вуглеводного метаболізму — від гіперінсулінемії до порушення толерантності до глюкози (проф. С. М. Коваль та співавт., Харків). Із сучасних позицій розглянуто прогностичну небезпеку дисліпідемії (у т. ч. гіпертригліцеридемії) у хворих на ЦД 2 типу як предиктору ІХС (к. мед. н. Н. М. Жердева, Київ, к. мед. н. І. І. Смирнов, Харків).

На конференції найбільшій увазі було приділено лікуванню хворих на ЦД. Було обґрунтовано переваги комплексного підходу до лікування ЦД та хронічних діабетичних ускладнень (проф. Н. О. Кравчун, Харків, проф. Б. М. Маньковський, Київ), сформульовано інноваційні підходи до досягнення компенсації ЦД 2 типу (проф. В. І. Паньків, Київ), представлено адекватні підходи до оцінки компенсації ЦД 2 типу (проф. Б. М. Маньковський, Київ, к. мед. н. І. М. Ільїна та співавт., Харків). На загалі пацієнтів України проаналізовані проміжні результати довгострокового міжнародного неінтервенційного дослідження хворих на ЦД 2 типу, котрі отримують інсулінотерапію (проф. В. В. Полтораки, Харків).

За програмою конференції значної уваги було приділено терапії хронічних діабетичних ускладнень, у т. ч. діабетичної полінейропатії (проф. Г. О. Леженко, Запоріжжя; проф. Т. Є. Чернишова, Іжевськ (Російська Федерація); проф. О. О. Хижняк, Харків). На сателітному симпозиумі представництва компанії «Берлін Хемі АГ» були розглянуті

особливості діагностики та перебігу діабетичної нейропатії в залежності від тривалості ЦД (проф. Б. М. Маньковський, Київ), терміни призначення терапії цього ускладнення (к. мед. н. В. Г. Науменко, Київ), підходи до його лікування у дітей та підлітків (к. мед. н. О. В. Большова, Київ).

Були представлені варіанти комплексної терапії неалкогольного стеатозу печінки у хворих на ЦД 2 типу (д. мед. н. Л. В. Журавльова, Харків; проф. М. М. Кочуєва, Харків), новітні патогенетичні підходи до лікування діабетичної нефропатії (проф. І. І. Топчій та співавт., Харків, к. мед. н. О. В. Землянціна, Харків); розглянута ефективність нейропротекторів у терапії діабетичної ретинопатії (к. мед. н. І. А. Денисов, Харків).

У межах програми конференції було проведено сателітний симпозіум представництва фірми «Мерк Шарп і Доум Ідеа, Інк» — «Інгібітори ДПП-4 — впевнений погляд у майбутнє у пацієнтів із ЦД». Натепер не викликає сумнівів перспективність цього класу препаратів при ЦД 2 типу, бо вони забезпечують відтворення позитивних ефектів глюкагонподібного пептиду-1 на функцію підшлункової залози, які, за останніми даними, включають вплив на практично всі відомі патофізіологічні порушення за ЦД 2 типу. На симпозіумі було розглянуто передумови появи гліптинів (проф. В. І. Паньків, Київ); перші результати їх використання в Україні (проф. Н. О. Кравчун, Харків); ефективність при поєднаній терапії із метформіном (к. мед. н. І. І. Смирнов, Харків).

Також були представлені результати доклінічних досліджень хімічних сполук на предмет перспективності їх як майбутніх препаратів для хворих на ЦД: це визначення впливу таурин-вмісного препарату на розвиток синдрому інсулінорезистентності, індукованого високовуглеводною дієтою у щурів (Т. С. Звягіна та співавт., Харків) і протективної дії сполуки АД-1408 на розвиток метаболічних порушень за експериментального ЦД 2 типу (проф. В. В. Полторак та співавт., Харків).

За проблемою тиреоїдної патології на матеріалі історій хвороб пацієнтів, прооперованих з приводу вузлових нетоксичних

новоутворень ЩЗ, визначено, що більшість з них мали 3–4 супутніх захворювання, що суттєво впливає на післяопераційний період і демонструє, що прояви зоба є наслідком складних взаємовідношень між різними ендо- та екзогенними факторами (проф. С. М. Стяжкіна та співавт., Іжевськ, Російська Федерація). Представлено результати об'єктивного аналізу 15-річного досвіду використання методу чрезшкірної склерозуючої терапії етанолом вузлових утворень ЩЗ. З'ясовано, що ефективність такої терапії була вищою за умов рецидивного вузлового колоїдного зобу порівняно з первинними вузлами. Задовільний ефект одержано у 96,9% хворих (із 1820 пацієнтів), у яких вдалося обійтись без оперативного втручання (проф. О. М. Барсуков і співавт., Смоленськ, Російська Федерація). Підсумовані сучасні аспекти замісної тиреоїдної терапії, визначено переваги Багатироксу (к. мед. н. І. П. Романова, Харків). Конкретизовано гіполіпідемічний ефект аторвастатину у жінок, хворих на АГТ, оцінені віддалені результати лікування (к. мед. н. О. А. Гончарова та співавт., Харків).

Програмою конференції була охоплена і актуальна для України проблема збереження репродуктивного здоров'я чоловіків і жінок. Проведеними дослідженнями доведено, що при ідіопатичних патосперміях, незалежно від варіанту змін сперматогенної функції сім'яників, величини індексу маси тіла не відрізняються від таких у чоловіків із нормоспермією (д. мед. н. В. О. Бондаренко, Харків). В експерименті конкретизовані порушення статевої поведінки самців щурів за умов психоемоційного стресу або естрогенізації у ранньому постнатальному періоді (Н. П. Смоленко та співавт., Харків). Встановлено, що при гіпотиреозі на тлі АГТ має місце суттєве зростання рівня аглютинації сперматозоїдів порівняно з хворими на гіпотиреоз без АГТ (Ж. С. Співак та співавт., Суми). Розглянуто ефективність препарату «Міоглобін-У» та індукторів синтезу тестостерону за умов андрогенного дефіциту (проф. В. В. Россіхін, Харків; к. б. н. Н. М. Бречка та співавт., Харків).

За проблемою жіночого непліддя було доведено, що у хворих із синдромом по-

лікістозних яєчників терапія достінексом сприяє позитивній динаміці гормональних показників, корекції менструального циклу, а у частини жінок — заплідненню; у цілому відновлення репродуктивної функції вдається досягти у 85,7% хворих (Т. Л. Архипкіна та співавт., Харків). З'ясовано, що вірогідність запліднення після ЕКО у жінок з гіперандрогенією є значно меншою, ніж за умов нормоандрогенії (О. В. Сомова та співавт., Харків). Встановлено позитивний вплив фітоестрогенів та тлі стресування у ранньому онтогенезі на репродуктивну функцію дорослих самок щурів (Е. Є Чистякова та співавт., Харків).

Розглянуто особливості впливу преєкламсії матері на тималін-продукуючу активність тимусу плодів та новонароджених (проф. І. В. Сорокіна та співавт., Харків).

На сателітному симпозиумі представництва «Новартис фарма сервісез АГ» були розглянуті сучасні підходи до діагностики та диференційованого лікування акромегалії. Доповідачі поділились власним досвідом медикаментозного та хірургічного лікування цієї ендокринопатії (проф. О. О. Хижняк, Харків; к. мед. н. М. Р. Микитюк, Харків; проф. О. М. Гук, Київ).

У межах сателітного симпозиуму «Мішень-орієнтований пошук засобів корекції ендокринних порушень» була заслухана серія доповідей, присвячених якісно новому підходу до створення селективних і високо ефективних засобів для лікування ендокринопатій із застосуванням комп'ютерного моделювання, віртуального скринінгу, молекулярного докінгу та кількісної оцінки «структура — ефект» (к. б. н. Д. Б. Ковальський, Київ; к. ф.-м. н. М. В. Красовська, Харків; к. х. н. М. Ю. Горобець, Харків; д. х. н. В. В. Іванов, Харків). Співробітники ДУ «ШЕП» представили результати своєї роботи з експериментальної оцінки активності нових сполук, відібраних шляхом молекулярного докінгу, як потенційних інгібіторів 11β -гідроксистероїд-дегідрогенази 1 (д. х. н. В. В. Ліпсон, Харків), а також результатів докінгу нових похідних естранового ряду до α - та β -естрогенових рецепторів (к. х. н. Ф. Г. Яременко, Харків).

За проблемою ожиріння на конференції були представлені дані щодо встановлення контрінсулярних впливів на формування судинних порушень у дітей з ожирінням (к. мед. н. С. О. Чумак та співавт., Харків). К. мед. н. Л. Ю. Сергієнко (Харків) на основі власних досліджень довела, що порушення умов розвитку нащадків є спільною причиною появи ожиріння та остеопатії у нащадків стресованих матерів. Директор Санкт-Петербурзького інституту біорегуляції та геронтології північно-західного відділення РАМН проф. В. Х. Хавінсон зупинився на результатах експериментальних досліджень, проведених в інституті, на основі яких встановлено геропротекторну дію коротких пептидів, створено лікарські засоби, які дозволили впровадити в клінічну медицину нову технологію корекції генетичної схильності організму до вікової патології та відновлення функцій клітин, втрачених з віком. Результати досліджень є перспективними для профілактики передчасного старіння, вікової патології та збільшення активного довголіття людини.

Учасники конференції мали можливість ознайомились із виставкою фармацевтичних фірм.

За матеріалами конференції видано збірник тез.

Завершилась конференція підведенням підсумків роботи, прийняттям резолюції та врученням дипломів та грошових премій авторам кращих наукових робіт.

Першу премію присудили В. Х. Хавінсону (Санкт-Петербург) за доповідь «Фізіологічні аспекти пептидної регуляції старіння».

Другу премію присудили Л. Ю. Сергієнко (Харків) за доповідь «Ожиріння та остеопатії. Спільність в етіології та патогенезі (власні дані та гіпотези)».

Третю премію присудили М. В. Красовській (Харків) за доповідь «Застосування молекулярного докінгу в розробці нових лікарських препаратів: віртуальний скринінг інгібіторів 11β -гідроксистероїд-дегідрогенази 1» та І. В. Сорокіній із співавт. (Харків) за доповідь «Особливості впливу преєкламсії матері на тималін-продукуючу активність тимуса плодів та новонароджених».

Премії за *постерні доповіді* отримали

В. В. Полторак та співавт. (Харків) «Дослідження протективної дії сполуки ad-1408 стосовно розвитку метаболічних порушень у щурів з експериментальним цукровим діабетом 2 типу» та Т. С. Звягіна та співавт.

(Харків) «Вплив таурин-вмісного препарату на розвиток синдрому інсулінорезистентності, індукованого високовуглеводною дієтою, у щурів».

РЕЗОЛЮЦІЯ

Заслухавши та обговоривши доповіді, представлені за програмою ювілейних, Десятих Данилевських читань, учасники конференції визначають, що практика сумісного обговорення досягнень та невирішених проблем ендокринології представниками експериментальної та прикладної науки, а також практичної медицини створює умови для визначення найбільш невідкладних та перспективних напрямків подальших досліджень.

На конференції були представлені та обговорені дані експериментальних та клінічних досліджень, які сприяли поглибленню уявлень відносно механізмів розвитку ендокринопатій, зокрема, ЦД, метаболічного синдрому, тиреопатології, порушень репродуктивної функції.

Визначені деякі патогенетичні ланки розвитку гострої та хронічної серцевої недостатності у хворих на ЦД 2 типу. Поширено коло встановлених предикторів розвитку ЦД 1 типу у дітей та підлітків. Доведено вплив виду стартової цукрознижувальної терапії на ризики загальної та серцево-судинної смертності.

Встановлено існування зв'язку між продукцією мелатоніну та станом вуглеводного обміну.

Підсумовано значення генетичних та середовищних факторів у розвитку інсулінорезистентності та ожиріння, в т. ч. у дітей та підлітків, а також доведено внесок контрінсулярних гормонів у формування мікроциркуляторних порушень на тлі ожиріння.

Поглиблено уявлення стосовно механізмів розвитку та прогресування хронічних діабетичних ускладнень, в т. ч. діабетичної нефропатії, нейропатії, стеатогепатозу та запропоновано нові підходи до їх профілактики та терапії.

Систематизовано характер неврологі-

чних ускладнень первинного гіпотиреозу залежно від важкості патології.

З'ясовано вплив зобоганих, коморбідних та генетичних факторів на перебіг тиреопатій.

Розглянуто дискусійні аспекти техніки черезшкірної склерозуючої терапії етанолом вузлових утворень щитоподібної залози.

У циклі робіт подано аналіз великого фактичного матеріалу, що засвідчує етіологічну та патогенетичну поєднаність у нащадків стресованих матерів такої провідної ознаки метаболічного синдрому як ожиріння з остеопатіями та остеопорозом, порушеннями системи репродукції, змінами харчової поведінки та нейропсихічними розладами.

Доведені гестаційні витоки інсулінорезистентності, гіперглікемії, ожиріння, метаболічного синдрому, ЦД 2 типу, остеопатії, депресії та тривожності, що обумовлює необхідність розробки системи профілактичних заходів, спрямованих на оптимізацію умов перебігу вагітності та розвитку плода як основи боротьби за зменшення захворюваності на ендокринопатії серед дітей та дорослого населення.

Встановлені віддалені наслідки дії факторів довкілля у критичні періоди онтогенезу щодо репродуктивної функції. Виявлено статеві відмінності реагування, показана можливість запобігання розвитку репродуктивних порушень, у тому числі із залученням нових специфічних тестів оцінки статевої мотивації. Представлено результати пошуку лікувальних засобів для активації сперматогенезу біогенними препаратами.

У межах сателітного симпозиуму «Мішень-орієнтований пошук засобів корекції ендокринних порушень» представлена серія робіт, присвячених якісно новому підходу до створення селективних і високоефективних лікарських засобів для лікування ендокринопатій, що передбачає широке застосуван-

ня новітніх технологій: комп'ютерного моделювання та прогнозування, віртуального скринінгу, молекулярного докінгу та QSAR-аналізу (кількісна оцінка структура-ефект). Це дозволяє визначити шляхи синтезу нових, більш перспективних ліків та передбачити активність сполук ще до стадії синтезу.

Представлені результати експериментальних досліджень з фармакологічної корекції різних ендокринопатій, зокрема інсулінорезистентності та супутніх метаболічних порушень, у т. ч. за умов гіпоестрогенії; порушень сперматогенезу. Акцентовано увагу на експериментальному дослідженні протективного/реабілітуючого ефекту фармакологічних засобів (гормональних і негормональних), що впливають на провідні патогенетичні ланки ушкодження β -клітин за індукції діабету.

Встановлені механізми геропротекторної дії коротких пептидів, а також перспективність їх використання для профілактики передчасного старіння, вікової патології та збільшення періоду активного довголіття людини.

У доповідях клініцистів, у т. ч. у межах трьох сателітних симпозіумів представництв компаній «Берлін Хемі АГ», «Мерк Шарп і Доум Ідеа, Інк», Швейцарія, та «Новартіс Фарма Сервісез АГ», представлено результати клінічної оцінки фармпрепаратів, присутніх на фармацевтичному ринку України, при лікуванні ЦД та його ускладнень, тиреопатології, акромегалії, порушень репродуктивного здоров'я.

Конференція постановляє:

1. Тільки сумісні зусилля науковців, практичних лікарів та організаторів охорони здоров'я при розумінні важливості та підтримці проблеми з боку держави дадуть змогу ефективно протистояти лавиноподібному зростанню ендокринопатій та їх ускладнень, поліпшити стан здоров'я як нинішнього, так і прийдешніх поколінь.

2. Вважати за доцільне включити до переліку пріоритетних наукових досліджень наступні проблемні питання:

2.1. Поглиблене дослідження наслідків та механізмів дії ендокринних деструкторів у критичні періоди онтогенезу щодо формування ендокринної патології; пошук та створення засобів їх профілактики та корекції;

2.2. Вивчення впливу стрес-індукуючих змін навколишнього середовища як на залози внутрішньої секреції та центри їх регуляції, так і на метаболічні процеси, що складають патогенетичну основу найбільш поширених та соціально значущих ендокринних захворювань (цукровий діабет 2 типу, ожиріння, метаболічний синдром, захворювання щитоподібної залози, розлади системи репродукції) та їх ускладнень (патологія опорно-рухового апарату, нервові розлади тощо);

2.3. Розробка нових лікарських засобів, що ґрунтується на сучасних концепціях етіопатогенезу соціально значущих ендокринопатій і потребує впровадження мішень-орієнтованого підходу до відбору сполук-потенційних кандидатів у ліки із залученням новітніх технологій віртуального скринінгу, молекулярного докінгу, оцінки специфічної активності на адекватних експериментальних моделях, які відтворюють гетерогенність патології у людини;

2.4. Розробка та впровадження широких заходів щодо первинної профілактики ендокринопатій та розповсюдження серед широкого загалу населення знань про природу ендокринних захворювань та можливість запобігання їх розвитку. З цією метою доцільна постійна та творча співпраця ендокринологів (як науковців, так і клініцистів) з представниками інших медичних спеціальностей — генетиками, гігієністами, неонатологами, акушерами-гінекологами, психологами, соціологами, сімейними лікарями.

Заст. директора ШЕП
з науково-організаційної роботи
к. мед. н., доцент **О. В. Козаков**,
Старш. наук. співроб.
к. мед. н. **І. М. Ільїна**

ВІТАЄМО!

ГЛАДКОВА АЛЛА ІВАНІВНА

У травні 2011 року наукова спільнота відзначала ювілей доктора біологічних наук, професора, дійсного члена міжнародної Академії енергоінформаційних наук Гладкової Алли Іванівни — відомого вченого і фахівця в галузі фізіології та патофізіології репродукції, провідного наукового співробітника лабораторії репродуктивної ендокринології ДУ «Інституту проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України».

Вся наукова діяльність Алли Іванівни, а це 57 років життя, пов'язана з цим науковим закладом. Після закінчення у 1954 році біологічного факультету Харківського державного університету вона була прийнята

на роботу у відділ фізіології, де під керівництвом професора Б. А. Вартапетова проходило її становлення як науковця. У 1962 році А. І. Гладкова захистила кандидатську, а в 1973 році — докторську дисертацію «Роль статевих гормонів в етіології та патогенезі експериментальних коронарогенних кардіопатій».

Глибокий інтерес до фундаментальної ендокринології в поєднанні з досконалим володінням фізіологічними методами дослідження, хірургічною технікою, дозволили їй визначити та розробити нові наукові напрями, зокрема, в галузі гормональної регуляції репродуктивних функцій. Ці питання були покладені в основу діяльності

лабораторії репродуктивної ендокринології ДУ «Інституту проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України», яку Алла Іванівна очолювала протягом багатьох років (1980–2006). Під її керівництвом в лабораторії здійснювалися піонерські дослідження функціональної значущості тестостерону та 5 α -дигідротестостерону відносно інкреторної та генеративної функції сім'яників, окремих складових статевої поведінки самців та самок, регуляції естрального та оваріального циклів, фолликулогенезу; встановлені статеві та вікові відмінності реактивності гонад до дії несприятливих чинників різної природи (радіація, фізичне навантаження, стрес, фітоестрогени тощо); характер взаємодії гонад з іншими ендокринними залозами.

Вперше в країні під керівництвом А. І. Гладкової розроблялися і розробляються питання репродуктивного здоров'я нащадків батьків з порушеннями репродуктивної функції; досліджена чутливість чоловічих статевих клітин на різних етапах сперматогенезу до дії стресу. Встановлено дію фітоестрогенів щодо репродуктивної функції залежно від дози, тривалості надходження, віку й статі тварин. В експерименті показано, що фітоестрогенізація батьків до зачаття, особливо самців, впливає на репродуктивну функцію їх нащадків, яка стає чутливою до повторної дії гормонально активних складових раціону. Значне місце в роботі Алли Іванівни займає пошук засобів корекції порушень репродуктивної функції.

Гладкова А. І. автор близько 450 публікацій, у тому числі співавтор монографій «Заболевание предстательной железы» та «Сексология и андрология». Вона розробник 7 авторських свідоцтв на винахід СРСР та 5 патентів України.

Гладкова А. І. передає свій багатий науковий досвід співробітникам інституту та багатьох наукових закладів країни. Во-

на і сьогодні є взірцем науковця. Під її керівництвом підготовлено та захищено 15 кандидатських дисертацій. Велику увагу А. І. Гладкова приділяє підвищенню кваліфікації не тільки наукових співробітників, але й лікарів практичної охорони здоров'я. Вона чудовий лектор, багато років поєднувала дослідницьку роботу з викладацькою діяльністю на посаді професора кафедри анатомії і фізіології Харківського педагогічного інституту ім. Г. С. Сковороди, виступала з лекціями для лікарів на учбових зборах з ендокринології. Лекції Алли Іванівни містять сучасну наукову інформацію та завжди із зацікавленістю сприймаються слухачами.

Гладкова А. І. — член спеціалізованої вченої ради з ендокринології при ДУ «Інституту проблем ендокринної патології ім. В. Я. Данилевського НАМН України» та спеціалізованої вченої ради з фізіології людини і тварин при Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна. Вона член редакційної колегії періодичних наукових видань «Проблеми ендокринної патології» та «Міжнародний ендокринологічний журнал».

Гладкова А. І. нагороджена медалями «Ветеран труда» та «За трудову доблесть», почесною грамотою президії АМН України, має подяку міського голови м. Харкова. Вона учасник Великої Вітчизняної війни.

Аллі Іванівні притаманні відданість науці, велика працездатність, скрупульозність та неупередженість в аналізі результатів дослідження. Це людина з широкою ерудицією та різноманітним спектром інтересів, яка користується високим авторитетом і повагою серед колег.

Редколегія журналу, наукова громадськість, вдячні учні щиро вітають шановну Аллу Іванівну з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, творчого натхнення, нових наукових здобутків.

